

**Απολογισμός για την ολοκλήρωση του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών
(ΠΜΣ) του Τμήματος Ιστορίας & Αρχαιολογίας από τον Διευθυντή του
αναπληρωτή Καθηγητή Κων/νο Ράπτη**

Αγαπητές, -οί συνάδελφοι

Είναι μια σημαντική στιγμή για το τμήμα μας και την ιστορία του καθώς ολοκληρώνεται σήμερα (με τη έγκριση των δύο τελευταίων ΜΔΕ και την εκκαθάριση μητρώου φοιτητών) η τριακονταετής λειτουργία-διαδρομή του πρώτου και ενιαίου ΠΜΣ, το οποίο αποτέλεσε βασικό πυλώνα της διδακτικής και ερευνητικής προσφοράς του τμήματός μας. Υπήρξε ο χώρος εξοικείωσης με νέα αντικείμενα, νέες θεματικές και μεθοδολογικές προσεγγίσεις εντός των ειδικεύσεων του και ο προθάλαμος για την εκπόνηση διδακτορικής διατριβής από αρκετούς αποφοίτους του.

Έδειξε το υψηλό επίπεδο σπουδών που μπορεί να παράσχει η δωρεάν μεταπτυχιακή εκπαίδευση παρά την υποχρηματοδότηση και τις μεγάλες ελλείψεις στην προμήθεια βιβλίων τα τελευταία χρόνια. Μια έστω και γρήγορη περιδιάβαση στις εκατοντάδες ολοκληρωμένες διδακτορικές διατριβές και μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες (ΜΔΕ), των οποίων οι τίτλοι και οι συντάκτες, -τριες καταγράφονται (στις ΜΔΕ και ανά ειδίκευση) στην ιστοσελίδα του Τμήματος, γεμίζει όλους μας με περηφάνεια ως η μεγάλη ανταμοιβή των κόπων και της προσφοράς μας, παλαιών και νεότερων διδασκόντων και αποφοίτων του προγράμματος.

Το ΠΜΣ του Τμήματος είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ιστορίας μας λόγω της εμπλοκής-προσφοράς όλων των ενεργών και αφυπηρητησάντων διδασκόντων που για χρόνια και δεκαετίες διέθεσαν αναρίθμητες ώρες στη διδασκαλία, στη συνεργασία με φοιτητές, στη διόρθωση μεταπτυχιακών και διπλωματικών εργασιών. Εξάλλου σημαντικός αριθμός (14) των υπηρετούντων συναδέλφων αποφοίτησαν από το ΠΜΣ του Τμήματος ή/και εκπόνησαν διδακτορική διατριβή στο πλαίσιο του.

Η συνολική «συγκομιδή» του Α΄ κύκλου του ΠΜΣ αριθμεί 984 ολοκληρωμένες μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες, ενώ ο Β΄ κύκλος περί τις 430 διδακτορικές διατριβές που άρχισαν και ολοκληρώθηκαν στο πλαίσιο του ΠΜΣ.

Στη συνέχεια θα σας εκθέσω συνοπτικά ορισμένα στοιχεία για τον απολογισμό του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, τα οποία συνέλεξε και μου υπέβαλε η γραμματέας του Χριστίνα Κούκου.

Οι μεταπτυχιακές σπουδές στο Τμήμα Ιστορίας και Αρχαιολογίας άρχισαν πειραματικά να λειτουργούν από το έτος 1988 και η οργάνωσή τους χρησιμοποιήθηκε ως υπόδειγμα για την σύνταξη των μεταπτυχιακών διατάξεων του Ν. 2083/1992 «Εκσυγχρονισμός της Ανώτατης Εκπαίδευσης».

Το πρώτο ΠΜΣ του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, ιδρύθηκε επίσημα με Φ.Ε.Κ. στις 21 Απριλίου 1994, με έναρξη λειτουργίας το ακαδ. έτος 1993-1994. Περιλάμβανε Α΄ κύκλο σπουδών (ΜΔΕ) και Β΄ κύκλο σπουδών (Διδακτορικό), ο δε Α΄ κύκλος αποτελείτο από 8 προγράμματα δέσμης (κατευθύνσεις) με ανώτατο όριο εισαγομένων φοιτητών ανά έτος τους 20.

Η πρώτη αναμόρφωση του ΠΜΣ που θεσπίστηκε στις 17 Σεπτεμβρίου 2013, όριζε την υποχρεωτική συγκέντρωση 120 πιστωτικών μονάδων για την απονομή του Μεταπτυχιακού Διπλώματος και την αύξηση του αριθμού των εισαγομένων φοιτητών σε 60. Η δεύτερη αναμόρφωση/τροποποίηση του ΠΜΣ που έγινε στις 30 Μαΐου 2017 όριζε την προσθήκη της ειδίκευσης «Οθωμανική Ιστορία» και την αύξηση των αριθμού των εισαγομένων φοιτητών ανά έτος σε 62.

Από το ακαδ. έτος 2017-18 η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής αφαιρέθηκε από τις αρμοδιότητες του ΠΜΣ και αποτέλεσε αντικείμενο των αυτοτελών και υπαγόμενων απευθείας στη Συνέλευση του Τμήματος διδακτορικών σπουδών σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου 4485/2017. Βάσει διατάξεων του ίδιου νόμου και λοιπών υπουργικών αποφάσεων και εγκυκλίων από το ακαδ. έτος 2018-19 λειτούργησαν τα τρία αυτόνομα ΠΜΣ (1. «*Αρχαιολογία και Ιστορία του Αρχαίου Κόσμου: από την Απώτατη Προϊστορία έως την Ύστερη Αρχαιότητα*», 2. «*Βυζαντινός κόσμος: Ιστορία και Αρχαιολογία*», 3. «*Νεότερη και Σύγχρονη Ιστορία και Ιστορία της Τέχνης*»), διάδοχα του ενιαίου ΠΜΣ του τμήματος, το οποίο λειτούργησε έως τώρα παράλληλα για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές που εντάχθηκαν στο πρόγραμμα μέχρι το ακαδ. έτος 2017-18.

Αρχικά, η διοίκηση του ΠΜΣ ανήκε στον πρόεδρο του Τμήματος Ιστορίας και Αρχαιολογίας, ενώ από το 1993 και μετά θεσπίστηκε Διευθυντής του ΠΜΣ.

Ως Διευθυντές, -ντριες υπηρέτησαν οι: Α. Ραμού-Χαψιάδη†, Γ. Κοκκορού-Αλευρά, Ο. Κατσιαρδή-Hering, Ελ. Μαντζουράνη, Ευ. Χατζηβασιλείου, Γ. Κουρτέση-Φιλιππάκη και Κ. Ράπτης.

Αξίζω νομίζω οι ευχαριστίες όλων μας στον εν ενεργεία συνάδελφο καθ. Ευ. Χατζηβασιλείου και στις ομότιμες καθηγήτριες που ανέλαβαν και έφεραν εις πέρας τη διεύθυνση του ΠΜΣ.

Η αείμνηστη Α. Ραμού-Χαψιάδη και η Γ. Κοκκορού-Αλευρά έθεσαν τις βάσεις για την εύρυθμη λειτουργία του προγράμματος στα πρώτα χρόνια της ύπαρξής του, έργο δύσκολο και απαιτητικό. Ιδιαίτερη αναφορά αξίζει στη συμβολή της Ο. Κατσιαρδή-Hering να ταξινομηθεί-τακτοποιηθεί το μητρώο των φοιτητών του προγράμματος και να συνταχθούν οι ψηφιακά προσβάσιμοι μέσω της ιστοσελίδας μας κατάλογοι με τις ΜΔΕ και τις διδ. διατριβές που εκπονήθηκαν στο πλαίσιο του ΠΜΣ. Από την πλευρά της η Ελ. Μαντζουράνη ανέλαβε και διεκπεραίωσε με αποφασιστικότητα το δύσκολο έργο του δραστικού περιορισμού του φαινομένου των «αιώνιων» υποψ. διδακτόρων και μεταπτυχιακών σπουδαστών, -στριών που είχαν υπερβεί τον προβλεπόμενο χρόνο σπουδών και της συνακόλουθης ενεργοποίησης του μέτρου των διαγραφών. Η νέα αυτή τακτική την οποία ακολούθησε με συνέπεια και ο κος Χατζηβασιλείου απέδωσε με αποτέλεσμα την περίοδο 2011-13 να διεξαχθούν στην ΑULA μαζικές ορκωμοσίες μεταπτυχιακών σπουδαστών του Τμήματός μας. Τέλος ιδιαίτερη μνεία οφείλω στην προκάτοχό μου Γ. Κουρτέση-Φιλιππάκη, η οποία πέραν του συντονισμού του έργου σύνταξης των κανονισμών των τριών υπό ίδρυση ΠΜΣ κατά το ακαδ. έτος 2017-18, εμπνεύστηκε και φρόντισε για τη δημιουργία του ηλεκτρονικού φοιτητολογίου ΠΥΞΙΔΑ, που σηματοδότησε τη μετάβαση του παλαιού και των νέων ΠΜΣ στην ψηφιακή εποχή.

Ως προς τη θητεία μου που άρχισε τον Σεπτέμβριο 2019, από τους 87 εγγεγραμμένους και ενεργούς φοιτητές στις αρχές του ακαδ. έτους 2019-2020, περάτωσαν τις σπουδές τους 76 σπουδαστές ενώ 11 διεγράφησαν από το μητρώο, διότι δεν κατάφεραν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους στον προβλεπόμενο χρόνο φοίτησης.

Θα ήθελα κλείνοντας να εκφράσω τις ευχαριστίες μου όλους, -ες τους/τις συναδέλφους για τη συνέπεια και το πνεύμα συνεργασίας για την έγκαιρη διόρθωση των ΜΔΕ, τη σύνταξη και έγκαιρη υποβολή των σχετικών εισηγητικών εκθέσεων, καθώς και τα μέλη της ΣΕΜΣ για τη συμμετοχή τους.

Θερμές και εγκάρδιες ευχαριστίες αξίζουν τέλος στη γραμματέα του ΠΜΣ Χριστίνα Κούκου, πραγματικό στυλοβάτη του προγράμματος από το 2015, για τη συνέπεια, την αποτελεσματικότητα, τη γνώση του αντικειμένου, το συνεργατικό πνεύμα και την ουσιαστική-αδιάλειπτη συμβολή της στην εύρυθμη λειτουργία του προγράμματος, καθώς και στα μέλη της Γραμματείας του Τμήματος που λειτούργησαν υποστηρικτικά όλα αυτά τα χρόνια.

Είθε τα καλά στοιχεία και οι καλές πρακτικές του λήγοντος ΠΜΣ του Τμήματος να αποτελούν οδηγό και για τα τρία διάδοχά του ΠΜΣ στο μέλλον.

Ο διευθυντής του ΠΜΣ

Κ. Ράπτης

16.12.2021